

Drinkwatersector bestaat 150 jaar dankzij visie, inzet, durf en invloed

Schoon kraanwater in Nederland is een vanzelfsprekendheid. Weinig consumenten denken meer dan enige minuten per jaar na over kraanwater: het is immers vrijwel altijd beschikbaar, lekker en gezond. Maar Nederland is ondertussen wel in grote mate afhankelijk van de watervoorziening voor drinken, hygiëne, industriële processen en ga zo maar door. En de wereldwijde aandacht voor de drinkwatervoorziening in ontwikkelingslanden van de afgelopen jaren toont die afhankelijkheid ook nog eens indringend aan; schoon water is een eerste levensbehoefte.

Toch is het nog maar 150 jaar geleden dat in Nederland de situatie zeker niet beter was dan nu het geval is in veel ontwikkelingslanden, met als dieptepunt tyfus en de cholera-epidemieën in de jaren 1832 tot 1870 (ruim 65.000 slachtoffers). Het beschikbare water was zwaar verontreinigd, niet alleen door menselijk afval maar ook door de opkomst van de industrie. Het verband tussen ziektes en het ontbreken van schoon drinkwater was evenwel niet altijd even duidelijk, zeker niet voor de bestuurders. Jarenlang werd gediscussieerd over de wenselijkheid en de noodzaak van een (centrale) drinkwatervoorziening. De voorloper van het huidige Waterleidingbedrijf Amsterdam, Gemeentewaterleidingen Amsterdam, besloot in 1853 als eerste tot actie over te gaan. Met een transportleiding tussen de duinen en Amsterdam werden de inwoners van Amsterdam van gezuiverd duinwater

voorzien. De toegevoegde waarde bleek overduidelijk: cholera en tyfus behoorden in Amsterdam al snel tot het verleden. Dit leidde tot grote gedrevenheid onder een kleine groep (particuliere) initiatiefnemers. In het tweede deel van de 19e eeuw verschenen mondjesmaat waterbedrijven, vooral in de grote steden. In 1900 bestonden 60 waterbedrijven, waarvan 39 in particuliere handen.

Vanaf de eeuwwisseling kwam de drinkwatervoorziening wederom in een stroomversnelling, vooral als gevolg van de druk vanuit de medische wereld. In het belang van de volksgezondheid werd steeds nadrukkelijker gepleit voor centrale watervoorzieningen, zowel in de steden als op het platteland. De directeuren van de waterbedrijven, vanaf 1899 verenigd in de Vereeniging voor Waterleidingsbelangen in Nederland (VWN), ondersteunden deze discussie van harte. Door bundeling van kennis en de invloedrijke positie van de VWN werden de verbanden tussen drinkwater en de volksgezondheid steeds duidelijker en de positie van de waterbedrijven sterker. De noodzaak voor maatregelen ter verbetering van de volksgezondheid, gecombineerd met de toenemende wetenschappelijke en technische kennis, leidde tot een sterke verbetering van de kwaliteit van de drinkwatervoorziening. Waterbedrijven als Gemeentewaterleidingen Amsterdam hebben altijd veel geïnvesteerd in kennis en actief bijgedragen aan het vak van het drinkwater maken.

Rond 1960 was vrijwel geheel Nederland aangesloten op het drinkwaternet (door 200 waterleidingbedrijven) en was de volksgezondheid enorm verbeterd. Door de jaren heen kwam ook aandacht voor onderwerpen als smaak, beschikbaarheid en dergelijke. In de zeventig jaren werd bijvoorbeeld duidelij-

lijk dat het nadesinfecteren (chloreren) van het reine water naast een slechts beperkt effect ook nadelen met zich meebrengt, zoals ongewenste afbraakproducten en een mindere smaak. Door hygiënisch werken, het gebruik van veilige materialen, het structureel voorkomen van terugstroom en dergelijke konden de waterbedrijven 'biologisch stabiel water' leveren. Gemeentewaterleidingen Amsterdam stopte in 1983 de nadesinfectie met chloor en was in 1987 één van de eerste bedrijven die overging tot centrale ontharding. Mede hierdoor kon de Nederlandse drinkwatervoorziening zich verder ontwikkelen tot één van de beste ter wereld: veilig drinkwater met een prima smaak. Het buitenland kijkt er nog steeds met verbazing naar.

Maar ook in Nederland is met 150 jaar drinkwater de 'klus nog niet geklaard'. Nieuwe bedreigingen steken voortdurend de kop op. Om de volksgezondheid te waarborgen moeten de waterleidingbedrijven alert en pro-actief blijven. Bestrijdingsmiddelen, *Legionella* en andere micro-organismen, medicijnen en hormoonverstorende stoffen, nieuwe producten uit de industrie en mogelijk zelfs aanslagen op de drinkwatervoorziening vragen om een voortdurende alertheid en flexibiliteit om oude denkbeelden opnieuw te bezien. De maatschappij is veel complexer geworden en de eisen die aan drinkwater worden gesteld zijn hoger dan ooit. Nieuwe wetenschappelijke en technische mogelijkheden leveren een heel scala aan nieuwe vragen op. Vragen waarop de techniek niet altijd het antwoord kan bieden.

Bedreigingen te over dus. Toch slaagt de Nederlandse drinkwatersector erin om het vertrouwen van het publiek te verdienen en de verwachtingen van consument en toezichthouder waar te maken. Dat vertrouwen hebben de waterbedrijven opgebouwd door 150 jaar met visie, durf en inzet te werken aan de huidige drinkwatervoorziening. Voor de komende 150 jaar zullen we hiermee moeten doorgaan, willen we dan met dezelfde trots als nu kunnen terugkijken.

De samenwerking met Waterleidingbedrijf Amsterdam - een gemeentebedrijf dat al meer dan honderd jaar een vooraanstaande rol vervult bij de drinkwatervoorziening in Nederland - zal daar cruciaal in blijven. ■

Hans Berkhuisen
waarnemend directeur VEWIN

